

Zondag 24 juli 2022, 17e zondag door het jaar

Genesis 18-19

De HEER zei tegen Abraham: 'Ik heb gehoord dat de inwoners van Sodom heel slecht zijn en zwaar zondigen. Wat daar gebeurt, roept om vergelding. Ik ga er heen om te zien of hun daden werkelijk zo slecht zijn als mij ter ore is gekomen'. Abraham vroeg: 'Gaat U werkelijk met de boosdoeners ook de rechtvaardigen verdelgen?' Stel dat er vijftig rechtvaardige mensen onder de inwoners zijn. Zult U die dan verdelgen? Zult U de stad geen vergiffenis schenken omwille van die vijftig rechtvaardigen? Dat kunt U toch niet doen: de rechtvaardigen samen met de boosdoeners laten sterven? De Rechter van de wereld is toch een rechtvaardige rechter?' De HEER antwoordde: 'Als ik vijftig rechtvaardige mensen vind, zal ik ter wille van hen de hele stad sparen'. Abraham nam opnieuw het woord. 'Mag ik zo vrij zijn tot mijn Heer te spreken. Stel dat het er maar vijfenveertig zijn? Zult U de stad vernietigen, omdat het er vijf minder zijn?' 'Ik zal de stad niet vernietigen als het er vijfenveertig zijn,' zei de HEER. Abraham vervolgde: 'En als het er maar veertig zijn?' God antwoordde: 'Ik zal de stad niet vernietigen als ik er veertig vind.' Nu zei Abraham: 'Word alstublieft niet kwaad, als ik nog eens aandring: wat als het er maar dertig zijn?' En God antwoordde: 'Ik zal het niet doen, als er dertig zijn.' Toen zei Abraham: 'Nu ik heb gewaagd tegen de HEER te spreken, kan ik ook verder spreken. Stel dat er maar twintig rechtvaardigen zijn?' En God zei: 'Ter wille van die twintig zal Ik de stad laten voortbestaan.' 'Dit is echt de laatste keer dat ik U iets vraag, Heer,' kwam Abraham nog een keer, 'maar wat doet U als het er tien zijn?' En weer zei de HEER: 'Ik zal de stad niet verwoesten als ik tien rechtvaardigen vind.' Na dit gesprek ging de HEER bij Abraham weg.

Die avond kwamen twee mannen van de Heer bij de stadspoort van Sodom aan. Daar zat Lot. Hij verzocht de mannen bij hem te overnachten en bood hun een maaltijd aan. Na het eten, toen iedereen zich klaarmaakte voor de nacht, omsingelden de mannen van Sodom het huis, oud en jong, de hele bevolking, allemaal samen, en ze schreeuwden naar Lot: 'Laat je gasten eens naar buiten komen, we willen gemeenschap met hen hebben!' Lot kwam naar buiten en sloot de deur achter zich. 'Toe, beste vrienden,' drong hij aan, 'dat kunnen jullie toch niet doen. Laat die mannen met rust, want als gasten staan zij onder mijn bescherming.' 'Wat krijgen we nou', schreeuwden de mannen. 'Ga opzij! Wil jij, een vreemde, ons vertellen wat we wel en niet moeten doen? Pas maar op, wat wij met die mannen gaan doen, zal nog kinderspel zijn, vergeleken met wat we met jou zullen doen.' Zij kwamen dreigend op Lot af. Maar de twee mannen trokken Lot snel naar binnen en gooiden de deur dicht. 'Hoeveel familieleden hebt u hier in de stad?' vroegen zij aan Lot. 'Haal ze bij elkaar, en verlaat de stad zo snel mogelijk, want wij gaan haar vernietigen. De slechte naam van de stad is tot de hemel doorgedrongen en de HEER heeft ons gestuurd om haar te verwoesten. Schiet op, maak dat u wegkomt met uw vrouw en uw twee dochters, nu het nog kan. Anders wordt u ook het slachtoffer van de vernietiging van de stad!' Lot aarzelde nog, maar de mannen grepen hem, zijn vrouw en zijn twee dochters bij de hand en brachten hen buiten de stad. God wilde hen sparen. 'Ren voor uw leven,' zeiden ze. 'Kijk niet om en vlucht. Hier blijven zou uw dood betekenen! Schiet op, want ik kan niets doen zolang u hier staat.' Toen liet de HEER vuur en brandende zwavel op Sodom regenen en vernietigde de stad, samen met alle mensen. Diezelfde ochtend stond Abraham op en hij haastte zich naar de plaats, waar hij voor de HEER had gestaan. Hij keek over de vlakte naar Sodom en zag dikke rookwolken opstijgen. Zo hield God rekening met Abrahams verzoek. Hij spaarde Lot en haalde hem op tijd uit het gebied van de enorme vernietiging en massale dood.

Overweging

Drie mannen zijn onderweg naar Sodom en maken halt bij Abraham. Die onthaalt ze gastvrij, zoals het hoort. Een rechtschapen man. De mannen trekken verder, naar Sodom. Abraham gaat nog een stuk met hen mee, uit beleefdheid. Als ze Sodom in de verte zien liggen, verklappen ze Abraham het doel van hun reis. De verwoesting van Sodom. Dan begint Abraham met God te onderhandelen: wilt U de

stad geen vergiffenis schenken als er vijftig, veertig, dertig, tien rechtvaardigen te vinden zijn? Zult Gij de hele stad verwoesten? Jawhe zegt toe: ik zal de stad niet verwoesten omwille van die tien.

De mannen komen aan in Sodom en logeren bij Lot. Het gepeupel, de hele bevolking van Sodom krijgt er lucht van en loopt te hoop voor Lots deur om de vreemdelingen met geweld naar buiten te sleuren en te verkrachten. Dan grijpt Jawhe in. Hij evacueert Lot met zijn familie uit Sodom en verwoest de stad, met zwavel en vuur, de hele bevolking komt om. De schrijver van het verhaal besluit: "Zo hield God rekening met Abrahams verzoek". Hij deed wat Hij Abraham beloofd had.

Nou, dan knipper je toch even met je ogen. Zeker, God laat Lot niet omkomen, hij redt hem vóór het zwavel en vuur regent. Maar Abraham had niet gevraagd om de rechtvaardigen te redden. Maar om de stad te sparen, met het argument dat anders ook de rechtvaardigen zouden omkomen. En dát zegde God toe: "Ik zal de stad niet verwoesten omwille van die tien". En nu doet Hij het toch.

Of waren er geen tien? Was Lot de enige rechtvaardige in Sodom? Maar God is een God van de geest, niet van de letter. Eén rechtvaardige is genoeg.

Doet God wat zelfs een mens niet zou doen: een steen geven als zijn kinderen om brood vragen, een slang als zij om vis vragen, een schorpioen in plaats van een ei?

Ik denk dat het verhaal een waarschuwing is. God is trouw, Hij doet wat Hij belooft. O ja? Ook als we het te bont maken en de bloemetjes buiten blijven zetten, en alle waarschuwingen in de wind slaan? Je kunt op God vertrouwen. Maar het is geen automatisme. Geen vrijbrief om maar je gang te gaan. Een tegoedbon voor wie er warmpjes bij zitten en die je kunt inwisselen als het te heet onder je voeten wordt.

Rijken en machtigen zijn de rechtvaardigen liever kwijt dan rijk. Elk jaar worden duizenden mensen vermoord die opkomen voor rechten van inheemse bevolkingen, die de positie van minderheden proberen te verbeteren, die onrecht en corruptie aan de kaak stellen, journalisten, vakbondsmensen, natuurbeschermers, klokkenluiders. Ook in ons land is het intussen al gewoon dat mensen, politici, opiniemakers, misdaadbestrijders worden bedreigd en voor hun huizen opgezocht en opgewacht.

Een samenleving kan niet bestaan zonder een minimum aan rechtvaardigheid. De rechtvaardigen zijn het schild dat de samenleving behoedt voor de ondergang. Als de laatste rechtvaardige is verdwenen, gaat de samenleving ten onder.

Zou je het ook kunnen omdraaien? Stel, de wereld staat aan de rand van de afgrond. De problemen zijn ons definitief boven het hoofd gegroeid. Van Afrika of Australië wisten we het wel. Maar dat is ver weg. Maar we hebben het deze week allemaal kunnen horen in het nieuws. Ook in Europa worden nu grote gebieden vanwege de droogte onvruchtbaar, en op termijn misschien onbewoonbaar. Dat komt griezelig dichtbij.

Zullen toekomstige generaties zeggen: er waren te weinig rechtvaardige mensen onder hen? Geen vijftig, geen veertig, geen dertig, geen tien. Zelfs geen tien!